

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Enhed: Primær Sundhed

Sagsbeh.: DEPGST

Sags nr.: 1403330

Dok. Nr.: 1483782

Dato: 23. juni 2014

Bilag 1: Kort beskrivelse af formål, målgruppe og vidensgrundlag for de respektive forebyggelseskonti på Finansloven 2014

Sundhedsstyrelsen har oplyst følgende om nedenstående konti:

16.21.09 Styrkelse af alkoholbehandlingen

Formålet med puljen er at tilbyde familier med alkoholproblemer familieorienteret alkoholbehandling og få flere med alkoholafhængighed i behandling ved at styrke kvaliteten i kommunernes indsats på alkoholområdet gennem systematisk tidlig opsporing og kvalificeret alkoholbehandling.

Indsatsen bygger på erfaringer fra flere danske satspuljeprojekter, der giver grundlag for at pege på indsatsområder, som er væsentlige for at kunne udbrede kvalificeret familieorienteret alkoholbehandling, som også har et forebyggende sigte. Der er nogen dokumentation for effekt af – og stor brugertilfredshed med - familieorienteret alkoholbehandling, mens der foreligger solid dokumentation for metoder til kvalificeret alkoholbehandling over for den enkelte borger.

16.21.10 Pulje til bekæmpelse af rygning blandt udsatte unge

Satspuljens overordnede formål er at udvikle og implementere et fælles nationalt forpligtende koncept, der skal forebygge, at børn og unge begynder at ryge og hjælpe unge rygere med at stoppe igen. Målgruppen for satspuljen er udsatte unge. Projekterne skal derfor målrettes områder og grupper, hvor der findes den højeste koncentration af unge, der ryger, samt unger, der er i høj risiko for at begynde at ryge. Flere af elementerne i det nationale koncept bygger videre på allerede eksisterende materiale og er baseret på bedste viden på området. Nye og supplerende elementer er dog blevet udviklet i forbindelse med puljens udmøntning i et samarbejde mellem patientorganisationer, Sund By Netværket og Sundhedsstyrelsen.

16.21.11 Pulje til opsøgende tandpleje for særligt socialt udsatte

Formålet med satspuljen er at tilbyde opsøgende tandbehandling til særligt socialt udsatte borgere over 17 år, der ikke er omfattet af kommunal omsorgstandpleje eller specialtandpleje. Socialt udsatte borgerne har flere tand- og mundsygdomme end resten af befolkningen, bl.a. som følge af højt alkohol- og tobaksforbrug samt usunde kostvaner. Denne gruppe borgere har mindre regelmæssige tandplejevæner og tandlægebesøgsvaner end resten af befolkningen. Der er i flere af landets kommuner oprettet særordninger med tandklinikker for socialt udsatte borgere. Erfaringer fra et igangværende opsøgende tandplejeprojekt for socialt udsatte i Aarhus har vist gode resultater i forhold til øget tandsundhed og livskvalitet for socialt udsatte.

16.21.12 Pulje til børn og unge med kronisk sygdom

Formålet med puljen er at udvikle metoder/indsatser, der kan bidrage til at sikre, at alle børn og unge med kronisk somatisk sygdom opspores tidligt og tilbydes bedst mulig behandling og opfølgning, som samtidig understøtter barnets og familiens trivsel. Puljeopslaget er baseret på en undersøgelse (litteraturgennemgang og kvalitativ undersøgelse), som Rambøll gennemførte for Sundhedsstyrelsen i 2012. Undersøgelsen afdækker nogle centrale problemområder, som udfordrer en lige behandling og opfølgning blandt børn med kronisk sygdom, og rapporten peger på nogle væsentlige indsatsområder. Vidensgrundlaget er begrænset, og der er tale om et metodeudviklingsprojekt.

16.21.13 Forebyggende indsats for børn og unge

Formålet med puljen er at tilbyde børn fra 6. - 10. klasse en tidlig forebyggende indsats med henblik på at forebygge udvikling af overvægt. Deltagelse i projektet kræver, at forældrene indgår aktivt.

Projekterne bygger på dokumentation for, at 70 % af de, der er overvægtige som unge, også bliver det som voksne samt, at børn af forældre med overvægt hyppigere udvikler overvægt end børn af forældre med normal vægt. Der er stort set ingen viden om, hvordan man motiverer og fastholder børn og unge og deres forældre i at ændre barnets sundhedsvaner og dermed forebygge, at barnet/den unge bliver overvægtig som voksen. Metodeudvikling er en væsentlig del af projekterne.

16.21.14 Pulje til styrket indsats i svangreomsorgen for udsatte gravide

Formålet med puljen, som retter sig mod udsatte og sårbare gravide, er at understøtte, at fostret får de bedste betingelser under graviditeten, og at det nyfødte barn og forældrene får bedst mulig støtte i de første måneder efter fødslen.

Projekterne bygger på dokumenteret viden om ulighed i sundhed for gravide og deres børn, når mor har kort eller ingen uddannelse og/eller når mor er socialt belastet eller sårbar af andre grunde. Uligheden viser sig fx i form af for tidlig fødsel, øget forekomst af misdannelser hos barnet, mindre fødselsvægt mm. Vidensgrundlaget for indsatserne er begrænset, og metodeudvikling er centralt i projektet.

16.21.15 Hjælp til rygestop for storrygere

Formålet med indsatsen over for storrygere og gravide rygere er at bidrage til at begrænse omfanget af tobaksrelateret sygdom og død i Danmark og til at mindske den sociale ulighed i sundhed, der kan tilskrives tobaksrygning.

Midlerne anvendes dels til en central informationsindsats, dels til en todelt pulje. Den ene pulje, der henvender sig til kommuner, kan betragtes som et metodeafprøvningsprojekt, som bygger på et koncept, der er afprøvet i et tidligere satspulje-projekt i Kolding. Projektet viste gode resultater i forhold til at rekruttere socialt udsatte storrygere til rygestop i kommunen gennem samarbejde med almen praksis og sygehus og viste gode rygestoprater for denne gruppe. Der er solid evidens for de anvendte rygestopinterventioner, herunder anvendelse af rygestopmedicin. Den anden pulje, der henvender sig til organisationer, foreninger mv. har i højere grad karakter af metodeudvikling, hvor projekterne inddrager forskellige metoder, arealer og målgrupper.

Centrale informationsindsatser i form af rygestopkampagner er en anerkendt og veldokumenteret metode til at nå rygere og storrygere med information og tilbud om rygestop og er således centralt for at kunne rekruttere rygere til centrale og lokale rygestoptilbud. Metoden er anvendt med stor succes i en lang række lande – her i blandt Danmark.

16.21.31 Pulje til fremme af seksuel og reproduktiv sundhed i forhold til udsatte grupper, etniske minoriteter og unge

Formålet med puljen er at styrke en bred forebyggelsesindsats i forhold til seksuel og reproduktiv sundhed og at understøtte kommunernes indsatser på dette område. Målgruppen er unge, udsatte grupper, etniske minoriteter og hiv-smittede. Indsatserne er dels metodeudviklende (i forhold til seksualundervisning og etniske minoriteter), dels ydes der støtte til indsatser som oplysning, kampagner, hiv-test mv. Sådanne indsatser er der generelt god viden om effekten af. Endelig gives støtte til fagligt netværk med henblik på at understøtte den kommunale indsats.

16.21.46 Forebyggelse af astma hos børn

Puljemidlerne går til det videnskabelige arbejde i Dansk Børne Astma Center (DBAC). Formålet er at forbedre forebyggelse og behandling af børn med astma og allergi.

16.21.57 Pulje til kommunale forsøgsprojekter og etablering af landsdækkende familieambulatorier

Under denne pulje er der to puljer:

1. Pulje til kommunale forsøgsprojekter

Formålet er at udvikle og afprøve metoder til tidlig opsporing af gravide alkoholmisbrugere, at motivere dem til at gå i behandling og at fastholde de gravide i behandling. Dertil kommer at gennemføre et forsøgsprojekt med tilbageholdelse af gravide alkoholmisbrugere i behandling jf. ny lov fra 2008 med tilhørende bekendtgørelse. Der har været tale om metodeudviklingsprojekter, idet der forelå begrænset viden om effektive metoder til opsporing, motivering og fastholdelse af de gravide i behandling.

2. Pulje til etablering af landsdækkende familieambulatorier

Formålet med puljen er etablering af familieambulatorier i hver af de fem regioner for at forebygge og behandle medfødte alkohol- og andre rusmiddelskader hos børn. Målgrupperne er:

- Gravide kvinder med risikoforbrug af alkohol og/eller andre rusmidler og/eller afhængighedsskabende medikamenter
- Gravide, som inden for de sidste par år har haft et afhængighedsforbrug af rusmidler eller afhængighedsskabende medikamenter
- Børn i alderen 0-7 år, hvor der er kendskab til eller formodning om medfødt rusmiddelskade.
- Gravide, hvis partner har et afhængighedsforbrug med risiko for konsekvenser for svangerskabets eller barnets udvikling.

Tiltaget bygger på solid dokumentation om, at højt indtag af alkohol og andre rusmidler kan medføre en række alvorlige fosterskader og medføre komplikationer under graviditet og fødsel med risiko for varige skader hos barnet. Oprettelse af familieambulatorier bygger på gode erfaringer fra Region Hovedstadens familieambulatorium på Hvidovre hospital, der har eksisteret gennem en årrække.

16.21.63 Behandling med lægeordineret heroin

Initiativet under denne konto angår en egentlig behandlingsindsats, jf. besvarelsen af spørgsmål 885.

Behandling med lægeordineret heroin indgår som del af tilbuddet om substitutionsbehandlingen af opioidafhængige. Formålet med behandlingen er at have en 2. valgs behandling for stofmisbrugere, der ikke profiterer af 1. valgs behandling med substitutionsstofferne metadon eller buprenorphin. Baggrunden for indførelsen af behandlingen var desuden at bidrage til en reduktion af illegal misbrug og risikoadfærd, at forbedre de psykiske og fysiske helbredsfunctio-ner samt sociale funktioner, hvortil kommer reduktion i kriminalitet og samfundsbelastninger i øvrigt. er at forebygge en forværring af patienternes/-stofmisbrugernes helbredstilstand samt at opnå en forbedring af patienternes livskvalitet såvel helbredsmæssigt som socialt.

16.21.66 Initiativer på narkotikaområdet, hvor "København-modellen" anvendes

Nogle midler på narkotikaområdet fordeles efter den såkaldte "København-model", hvorefter midlerne fordeles efter beskatningsgrundlag, idet dog Københavns Kommune forlods tilgodeses af de samlede midler svarende til det faktiske

udgiftsbehov fastsat på grundlag af andelen af stofmisbrugere indskrevet i substitutionsbehandling. Bortset fra initiativet om øget indsats mod hepatitis C blandt stofmisbrugere er der tale om egentlige behandlingsindsatser.

- Tilskud til metadoninjektion som behandlingstilbud

Behandlingen kan efter et lægeligt skøn benyttes til patienter, der trods langvarig substitutionsbehandling og psykosocial støtte fortsat har en massiv intravenøs brug af ordinerede og illegale stoffer, og som har eller er truet af alvorlige helbreds-mæssige komplikationer som følge heraf. Formålet med behandlingen er i første omgang at forebygge en forværring af patientens helbredstilstand og på sigt at opnå en forbedring af patientens livskvalitet såvel helbreds-mæssigt som socialt. Metadonbehandling er en af de bedst dokumenterede behandlingsformer overfor stofmisbrugere, og behandlingen har vist sin gavnlige effekt gennem mange år.

- Øget indsats mod hepatitis C blandt stofmisbrugere

Formålet er at sikre en systematisk gennemførelse i kommunerne af forebyggende foranstaltninger mod blodoverførte virusinfektioner hos stofmisbrugere indskrevet i behandlingssystemet i form af oplysning/rådgivning, screening, vaccination mod hepatitis A og B, henvisning, monitorering og opfølgning.

Indsatsen bygger på sikker viden om, at hepatitis C virus er særdeles udbredt blandt danske stofmisbrugere. Der er god evidens for, at de anbefalede skadesreduktionsstrategier har god effekt. Formålet med henvisning af smittede til vurdering/løbende kontrol er aktualiseret af nye, bedre behandlingsmetoder, der helt kan kurere patienter med hepatitis C virus, hvilket også har et stort forebyggelsespotentiale.

- Afhængighedsskabende lægemidler og behandling af personer for stofmisbrug

Formålet er at indskærpe, at præparatet buprenorphin skal være førstevalg ved substitutionsbehandling. Baggrunden herfor er, at buprenorphin er et mere sikkert præparat end metadon, og at brugen af buprenorphin derfor begrænser risikoen for narkotikadødsfald som følge af forgiftning. Initiativet bygger på udenlandske erfaringer.

- Registrerings- og indberetningsordning til kvalitetssikring af den lægefaglige stofmisbrugsbehandling

Som opfølgning på Sundhedsstyrelsens vejledning for den lægelige stofmisbrugsbehandling fra 2008 er der etableret et kvalitetssikringsværktøj i form af en registrerings- og indberetningsordning.

Med udgangspunkt i indikatorer for de lægelige kerneydelser skal kommunerne foretage registreringer og indberetninger til Sundhedsstyrelsen. Med ordningen fik såvel kommunerne selv som Sundhedsstyrelsen bedre muligheder for at monitorere og følge op med henblik på kvalitetssikring af den lægelige behandling.

Herudover kan ministeriet oplyse følgende om nedenstående konti:

16.21.02 Sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse.

Hovedkontoen omfatter initiativer til forebyggelse af sygdomme og ulykke samt fremme af befolkningens sundhed mv. Af kontoen finansieres også tilskud til sundhedsvidenskabelig miljøforskning, Hovedkontoen finansierer endvidere initiativer vedrørende forebyggelse og behandling af sindslidelser, herunder forsøgs- og undersøgelsesvirksomheder, kvalitetssikring- og udviklingsaktivitet mv. jf., også FL 2014.

16.21.06 Forebyggelse af ludomani

Det årlige beløb på finansloven til bekæmpelse af ludomani er fastsat på baggrund af et ønske om en generel øget indsats og særligt et fokus på den forebyggende indsats om ludomani.

Hvert år udvælges målgruppen for forebyggelse af ludomani på baggrund af anbefalinger fra en tværfaglig arbejdsgruppe, der blev nedsat i 2010. Arbejdsgruppen havde til formål at udarbejde principper for prioritering af målgrupper, aktivitet og at afdække forebyggelsesbehovet ift. til ludomani i Danmark. Resultaterne af arbejdsgruppens arbejde er gengivet i rapporten "Forebyggelse af ludomani i Danmark" fra 2011.

Kontoens midler udmeldes i en pulje på baggrund af kriterier, der udarbejdes i samarbejde med Sundhedsstyrelsen.

16.21.16 En styrket indsats for mænds sundhed

Formålet med Satspuljen er at styrke indsatsen i forhold til de kortuddannede mænds sundhed. Behovet afspejler sig i disse mænds relative korte middellevetid, sundhedsvaner og forekomsten af kronisk sygdom samt multisygdom. Der savnes erfaringer med indsatser, som søger at nå denne gruppe af borgere. Satspuljepartierne er derfor enige om at støtte projektet: "Er du klar over det mand?", som har fokus på sundhedsfremme for mænd med kort eller ingen uddannelse.

Projektet er udarbejdet af Forum for Mænds Sundhed. I projektet udarbejdes en kvalitativ undersøgelse af mændenes behov, ønsker og motiver for at styrke sundheden og herigennem afdække nogle af de særlige forhold, der endnu ikke er belyst. Herudover indeholder projektet uddannelse af sundheds- og arbejdsmiljøprofessionelle med fokus på at tilrettelægge informationsindsatser til mænd med kort eller ingen uddannelse. Projektet bygger videre på nogle af de erfaringer, der er opbygget i forbindelse med "Mens Health Week" jf. også aftale om satspuljen på sundhedsområdet for 2014-2017.